

Väljaandja:	Vabariigi Valitsus
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.06.2002
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.06.2006
Avaldamismärge:	RT I 2000, 38, 234

Biooloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonna tervishoiu ja tööohutuse nõuded¹

Vastu võetud 05.05.2000 nr 144

Määrus kehtestatakse [tervishoiu ja tööohutuse seaduse](#) (RT I 1999, 60, 616) § 8 lõike 3 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

- (1) Käesolev määrus kehtestab tervishoiu ja tööohutuse nõuded töötaja kaitseks töökeskkonda mõjutavate bioloogiliste ohutegurite eest.
- (2) Määrust kohaldatakse kõigile töödele, mida tehes töötajad on või võivad olla ohustatud bioloogilistest ohuteguritest.

§ 2. Bioloogiliste ohutegurite jagamine ohurühmadesse

Bioloogilised ohutegurid jagatakse nelja ohurühma vastavalt nende nakatamisvõimele:

- 1) *ohurühma* ohutegurid teadaolevalt ei põhjusta inimese haigestumist;
- 2) *ohurühma* ohutegurid võivad põhjustada inimese haigestumist ning seetõttu ohustavad töötaja tervist, kuid ei põhjusta nakkusohtu elanikkonnale; nende vastu on olemas tõhusad ennetus- ja ravivahendid;
- 3) *ohurühma* ohutegurid võivad põhjustada inimese rasket haigestumist, seetõttu ohustavad tõsiselt töötaja tervist; võivad põhjustada nakkusohtu elanikkonnale, kuid nende vastu on olemas tõhusad ennetus- ja ravivahendid;
- 4) *ohurühma* ohutegurid põhjustavad inimese rasket haigestumist, seetõttu ohustavad tõsiselt töötaja tervist ning võivad põhjustada nakkusohtu elanikkonnale; nende vastu tõhusad ennetus- ja ravivahendid tavaliselt puuduvad.

§ 3. Töötaja terviseriski hindamine

- (1) Kõikide tööde korral, kus esineb bioloogiliste ohuteguritega kokkupuute oht, peab tööandja töökeskkonna riskianalüüsi käigus kindlaks määrama töötaja nakatumisohu laadi, suuruse ja kestuse ning sellest tulenevalt hindama riski töötaja tervisele ja võtma tarvitusele vajalikud ennetusabinõud.
- (2) Kui töökeskkonnas esineb samaaegselt mitmesse ohurühma kuuluvaid bioloogilisi ohutegureid, tuleb terviseriski hindamisel võtta arvesse nende koosmõju.
- (3) Töötaja terviseriski tuleb hinnata regulaarselt. Täiendav hindamine tehakse siis, kui töökeskkonnas leiavad aset töötaja tervist mõjutada võivad muutused.
- (4) Töötaja terviseriski hindamisel tuleb arvestada:
  - 1) töökeskkonnas esinevate bioloogiliste ohutegurite võimalikku mõju vastavalt nende ohurühmale;
  - 2) tööinspektori või tervishoiuarsti soovitusi rakendada ennetusabinõusid bioloogilise ohuteguri suhtes, kui ta leiab, et töötaja tervis on töö laadist tulenevalt sellest tegurist ohustatud;
  - 3) teavet haiguste, võimalike allergia- või mürgistusnähtude kohta, mis võivad töötajal konkreetse töö puhul ilmned;
  - 4) teavet tervisekontrolli ajal ilmnenu tööga seotud haiguse kohta.

§ 4. Ennetusabinõude rakendamine

(1) Kui töokeskkonna riskianalüüsi tulemusel selgub, et töokeskkonda mõjutavad või võivad mõjutada ainult 1. ohurühma tegurid ning arvestatavat ohtu töötaja tervisele ei ole, puudub vajadus rakendada §-des 5–16 nimetatud abinõusid.

(2) §-des 5, 7–13 nimetatud abinõusid rakendatakse juhul, kui töötaja ei ole oma tööülesannete täitmisel otseses kokkupuutes bioloogiliste ohuteguritega, kuid riskianalüüsi tulemusel võib olla töötingimuste või töö laadi tõttu neist ohustatud. Selliste tööde hulka kuuluvad:

- 1) töö toidutoorme ja toidu käitlemise ettevõttes;
- 2) töö põllumajandustooteid tootvas ettevõttes ja metsatöös;
- 3) töö, mille ajal puututakse kokku loomadega, loomsete saaduste ja nendest valmistatud toodetega;
- 4) töö tervishoiuasutuses, sealhulgas isolatsiooniruumides ja surnukuuris; hooldekodus;
- 5) töö kliinilises, veterinaar- ja diagnostikalaboris, välja arvatud diagnostilises mikrobioloogialaboris;
- 6) töö jäätmekäitluskohas;
- 7) töö reoveepuhastis.

2. peatükk TÖÖANDJA KOHUSTUSED

§ 5. Tööandja esmane kohustus

Tööandja peab vältima tervisele ohtliku bioloogilise ohuteguri kasutamist, kui see on võimalik asendada nüüdisaegsete teadmiste kohaselt tervisele ohutu või ohutuma bioloogilise teguriga.

§ 6. Terviseriski vähendamine

(1) Kui riskianalüüsi tulemused näitavad, et töokeskkond on bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud, peab tööandja vältima töötaja tervise ohustamist bioloogiliste ohutegurite poolt.

(2) Kui ohtu pole võimalik §-s 5 nimetatud abinõudega kõrvaldada, peab töötajate terviseriski vähendama võimalikult madala tasemeni, rakendades järgmisi abinõusid:

- 1) märgistada bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud piirkonnad töokeskkonnas ning paigaldada vajalikesse kohtadesse hoiatusmärki «Bioloogiline oht»;
- 2) viia töötajate arv ohutegurite mõjupiirkonnas võimalikult väikeseks;
- 3) korraldada tööprotsess ja nakkusohtlike materjalide käitlemine nii, et vältida bioloogiliste ohutegurite pääsu töokeskkonda või hoida nende esinemine töokeskkonnas võimalikult madalal tasemel;
- 4) koguda kokku nakkusohtlikud jäätmed ja hoida neid spetsiaalsetes märgistatud konteinerites töokeskkonnast kõrvaldamiseni;
- 5) muuta nakkusohtlikud jäätmed tervisele ja keskkonnale ohutuks autoklaavimise, desinfitseerimise või muu meetodi abil;
- 6) järgida tööhügieeni nõudeid;
- 7) vaktsineerida töötajad, kes puutuvad kokku bioloogiliste ohuteguritega, mille vastu on olemas tõhus vaktsiin;
- 8) määrata kindlaks tegevuskava bioloogilistest ohuteguritest tuleneva õnnetusohu puhuks;
- 9) mõõta bioloogiliste ohutegurite sisaldust töokeskkonna õhus, kui see on vajalik ja tehniliselt võimalik.

(3) Tööandja peab konsulteerima töötervishoiuarstiga töötajate vaktsineerimise vajalikkuse ja sobivuse üle. Töötajate vaktsineerimine toimub tööandja kulul. Vaktsineerimistõend peab olema kättesaadav töötajale ja tööinspektorile.

(4) Kui töokeskkonda ei ole võimalik muuta ohutuks loetletud abinõusid rakendades, tuleb töötajatele välja jagada isikukaitsevahendid ning määrata nende kasutamise kord.

§ 7. Tööhügieen

(1) Tööandja peab töötajate võimaliku nakatumise vältimiseks võtma tarvitusele järgmised tööhügieeni abinõud:

- 1) keelama söömise ja joomise bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töokeskkonnas;
- 2) andma töötajatele asjakohase tööriietuse, 3. ja 4. ohurühma kuuluvate bioloogiliste ohutegurite mõjupiirkonnas töötavatele töötajatele ka kaitseriietuse;
- 3) andma töötajate kasutusse duššidega varustatud pesemisruumid, antiseptilised nahapuhastusvahendid ning vajadusel paigaldama silmadušid;
- 4) tagama, et kõiki kasutatavaid isikukaitsevahendeid pärast tööpäeva lõppu puhastatakse ja kontrollitakse ning et need pannakse hoiule kindlaksmääratud kohta;
- 5) määrama inim- või loomse päritoluga materjalide või preparaate käitlemise korra.

(2) Kui tööprotsessi käigus on võimalik töö- või kaitseriietuse saastumine bioloogiliste ohuteguritega, tuleb need enne tööruumist väljumist seljast võtta ja hoida kuni saastest puhastamiseni ja pesemiseni spetsiaalses märgistatud konteineris, eraldi muust riietusest.

(3) Tööandja tagab töö- ja kaitseriietuse regulaarse puhastamise ja pesemise ning kõlbmatuks muutumise korral nende käitlemise «Jäätmeseaduse» (RT I 1998, 57, 861; 1999, 23, 353) kohaselt.

§ 8. Töötajate väljaõpe

(1) Tööandja tagab, et töötajad saavad piisava asjakohase väljaõppe. Töötajat peab teavitama ja juhendama kõigest sellest, mis puudutab töökeskkonna terviseriske, ettevaatusabinõusid bioloogiliste ohutegurite mõjust hoidumiseks, hügieeninõudeid, isikukaitsevahendite kasutamist, ohuolukorra vältimist ja tegutsemist õnnetusohu korral.

(2) Töötajate väljaõpe viiakse läbi enne töö alustamist bioloogiliste ohuteguritega ja vajadusel perioodiliselt.

(3) Töötajaid tuleb täiendavalt teavitada, kui tekivad uued terviseriskid.

§ 9. Töötajate teavitamise erijuhud

(1) Tööandja peab koostama ja kinnitama bioloogiliste ohutegurite käitlemise kirjalikud juhised ning tagama, et need oleksid töötajatele kättesaadavad ning vajadusel nähtavale kohale välja pandud.

(2) Tuleb välja panna kirjalik tegevuskava, kuidas toimida tõsise õnnetusjuhtumiohu korral ning mida ette võtta õnnetuse tagajärgede vältimiseks ja likvideerimiseks, kui oht on põhjustatud bioloogiliste ohutegurite poolt.

(3) Tööandja peab viivitamatult informeerima töötajaid ja töökeskkonnavolinikku toimunud õnnetusest ja igast ohuolukorrast ettevõttes, millega võib kaasneda bioloogilise ohuteguri levimine töökeskkonda ja töötajate nakatumine.

(4) Toimunud õnnetusest, selle põhjustest, võimalikest tagajärgedest ning rakendatavatest kaitseabinõudest peab tööandja teatama töötajatele ja töökeskkonnavolinikule nii kiiresti kui võimalik.

§ 10. Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonnas töötavate inimeste loetelu

(1) Tööandja peab pidama töötajate arvestust, kes on oma töö tõttu olnud või on potentsiaalselt ohustatud 3. ja 4. ohurühma bioloogilistest ohuteguritest.

(2) Loetelus tuleb töötaja kohta esitada järgmised andmed:

- 1) tööülesande kirjeldus;
- 2) millise bioloogilise ohuteguriga on kokku puutunud ja selle kokkupuute kestus;
- 3) andmed asetleidnud ohuolukordade ja õnnetusjuhtumite kohta.

(3) Andmeid loetellu kantud töötaja kohta on tööandja kohustatud hoidma vähemalt 10 aastat pärast töötaja viimast kokkupuudet nimetatud ohuteguriga.

(4) Tööandja tagab, et bioloogiliste ohuteguritega kokkupuute korral, mis võivad põhjustada:

- 1) püsiva või latentse nakkuse;
- 2) haigestumise, mis on diagnoositav alles aastate möödudes;
- 3) haigestumise, millel on väga pikk inkubatsiooniaeg;
- 4) haigestumise, mille haigusnähud jäävad korduma hoolimata saadud ravist;
- 5) haigestumise, millel on kauakestvad rasked tagajärjed, säilitatakse töötajate andmeid 40 aastat pärast viimast kokkupuudet nimetatud ohuteguriga.

(5) Töötajal on õigus saada teada tema kohta käivaid andmeid, mis on kantud nimetatud loetelusse.

(6) Tööandja peab andma töötajatele ja töökeskkonnavolinikule võimaluse tutvuda loetelu puudutava anonüümse statistilise infoga.

(7) Töötajate loeteluga on õigus tutvuda ettevõtte töttervishoiuarstil, töökeskkonnaspetsialistil ja järelevalvet teostaval tööinspektoril.

§ 11. Töötajate tervisekontroll

(1) Tööandja tagab, et kõik töötajad, kellel on kokkupuude bioloogiliste ohuteguritega, läbivad eelneva ja perioodilise tervisekontrolli vastavalt kehtestatud korrale.

(2) Kui tervisekontrolli käigus avastatakse ühel töötajal nakatumine bioloogilise ohuteguriga või haigus, peavad tervisekontrolli läbima ka teised töötajad, kes töötavad samalaadsetes tingimustes. Sellisel juhul tuleb teostada ka täiendav töökeskkonna riskianalüüs. Vajadusel tuleb töötajad vaksineerida (vt ka § 6 lg 2).

(3) Töötajatel on õigus teada saada oma tervisekontrolli tulemused.

(4) Tööandjal on õigus saada ülevaade oma töötajate tervisekontrolli tulemustest.

(5) Andmeid töötaja tervisekontrolli tulemuste kohta peab tööandja säilitama vähemalt 10 aastat pärast töötaja viimast kokkupuudet bioloogiliste ohuteguritega.

(6) Nende töötajate tervisekontrolli tulemusi, kes on puutunud kokku selliste bioloogiliste ohuteguritega, mis võivad põhjustada § 10 lõikes 4 nimetatud haigestumise, tuleb säilitada 40 aastat pärast viimast kokkupuudet nimetatud ohuteguriga.

§ 12. Tööinspektorile esitatav teave

(1) Tööandja on kohustatud esitama tööinspektori nõudmisel järgmised andmed:

- 1) töökeskkonna riskianalüüsi tulemused ja selle läbiviimisel kasutatud lähteandmed;
- 2) tööde loetelu, millega kaasneb bioloogiliste ohuteguritega nakatumise oht;
- 3) bioloogiliste ohuteguritega kokkupuutuvate töötajate arv;
- 4) töökeskkonnaspetsialisti nimi;
- 5) töökohas rakendatavad töötervishoiu ja tööohutuse abinõud;
- 6) abinõude loetelu, mida rakendatakse töötajate kaitseks 3. ja 4. ohurühma tegurite mõju eest.

(2) Tööandja peab teatama Tööinspeksiooni kohalikule asutusele igast juhtunud õnnetusest ja ohuolukorrast, millega kaasnes või oleks võinud kaasneda bioloogiliste ohutegurite leke keskkonda ning inimeste nakatumine või haigestumine.

(3) Määruse §-s 10 nimetatud ohustatud töötajate loetelu ja §-s 11 nimetatud töötajate tervisekontrolli tulemused antakse üle Tööinspeksiooni kohalikule asutusele, kui ettevõtte lõpetab oma tegevuse.

§ 13. Bioloogiliste ohutegurite käitlemisest etteteatamine

(1) Tööandja on kohustatud teatama Tööinspeksiooni kohalikule asutusele kirjalikult vähemalt 30 päeva enne esmakordset töö alustamist 2., 3. või 4. ohurühma bioloogiliste ohuteguritega.

(2) Teadet korratakse alati, kui töös hakatakse kasutama uut 3. või 4. ohurühma kuuluvat tegurit ning kui töökeskkonnas tehakse olulisi muudatusi, mille tõttu eelmise teate sisu vananeb.

(3) Laboritelt, mis osutavad 4. ohurühma tegurite diagnoosimise teenuseid, nõutakse ainult ühekordset teadet enne oma tegutsemise alustamist.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud teade peab sisaldama:

- 1) ettevõtte nime ja aadressi;
- 2) töökeskkonnaspetsialisti nime;
- 3) töökeskkonna riskianalüüsi tulemusi;
- 4) töökeskkonda mõjutavate bioloogiliste ohutegurite liiginimetust ja ohurühma;
- 5) rakendatavaid kaitse- ja ennetusabinõusid.

3. peatükk ERIABINÕUDE RAKENDAMINE

§ 14. Tervishoiuasutused ja veterinaarpraksisega tegelevad ettevõtted

(1) Tervishoiuasutuses ja veterinaarpraksisega tegelevas ettevõttes tuleb arvestada ohuga, et inimene või loom võib olla nakatunud ning neilt võetud proovid võivad sisaldada bioloogilisi ohutegureid.

(2) Töötajate nakatumise vältimiseks peab tööandja kasutusele võtma vajalikud puhastus- ja desinfitseerimisprotseduurid, ette nägema saastunud materjalide ohutu käitlemise kuni nende hävitamiseni ning määrama korra, kuidas ohutult võtta, uurida ja käidelda inimestelt ja loomadelt võetud proove.

(3) Isolatsiooniruumides, kus viibivad 3. või 4. ohurühma bioloogiliste ohuteguritega nakatunud või nakkuskahtlusega patsiendid või loomad, tuleb rakendada lisa 1 veerus A toodud eriabinõusid.

§ 15. Diagnostika- ja katselaborid

(1) Diagnostika- ja muudes laborites, kus diagnoosimise, uurimise või õppetöö eesmärgil puututakse kokku 2., 3. või 4. ohurühma bioloogiliste ohuteguritega, ning ruumides, kus peetakse nakatatud või haigustekitajaid kandvaid loomi, tuleb töötajate nakkusohu vähendamiseks rakendada lisa 1 veerus A loetletud eriabinõusid vastavalt vajalikule ohutustasemele järgmisel põhimõttel:

- 1) kui töötatakse 2. ohurühma bioloogiliste ohuteguritega, peab labor vastama 2. ohutustaseme nõuetele;
- 2) kui töötatakse 3. ohurühma teguritega, peab labor vastama 3. ohutustaseme nõuetele;
- 3) kui töötatakse 4. ohurühma teguritega, peab labor vastama 4. ohutustaseme nõuetele.

(2) Kui labor kasutab oma töös materjali, mis võib sisaldada haigustekitajaid, kuid seda materjali ei kultiveerita ega kontsentreerita, peab labor vastama vähemalt 2. ohutustaseme nõuetele.

§ 16. Tööstuslikud protsessid

(1) Ettevõttes, mille tööstuslikes protsessides kasutatakse 2., 3. või 4. ohurühma kuuluvaid bioloogilisi ohutegureid või kus kaasneb nendega kokkupuute oht, tuleb rakendada lisa 2 loetletud eriabinõusid § 15 lõikes 1 esitatud põhimõtte kohaselt.

(2) Kui kasutatava bioloogilise ohuteguriga toime ei ole täpselt teada, kuid selle kasutamine võib töötaja tervist tõsiselt ohustada, peab töökoht vastama vähemalt 3. ohutustaseme nõuetele.

4. peatükk BIOLOOGILISTE OHUTEGURITE LOETELU

§ 17. Loetelu kasutamise põhimõtted

- (1) Loetelusse kantud bioloogiliste ohutegurite ohurühmad on esitatud lisa 3.
- (2) Loetelusse on kantud ainult need tegurid, mis teadaolevalt põhjustavad inimese haigestumist. Loetelusse ei ole kantud loomade ja taimede haigestumist põhjustavaid tegureid, mis teadaolevalt inimest ei ohusta. Loetelu ei sisalda geneetiliselt muundatud mikroorganisme.
- (3) Ohurühmadesse jagamise (edaspidi klassifitseerimine) aluseks on võetud nende tegurite toime tervesse inimorganismi. Arvesse ei ole võetud tegurite toimet töötaja tervisesse juhul, kui ta põeb juba eelnevalt mingit haigust, tarvitab immunodepressante, on immuunpuudulik, rase või toidab last rinnaga. Nimetatud juhtudel tuleb töötaja tervises seisundist tulenevat lisariski §-s 3 nimetatud terviseriski hindamisel arvesse võtta.
- (4) Bioloogilisi ohutegureid, mida käesolev loetelu ei sisalda, ei tohi automaatselt lugeda 1. ohurühma kuuluvaiks. Bioloogiline ohutegur, mille kuuluvust pole võimalik selgesti klassifitseerida, tuleb määrata alternatiivsetest ohurühmadest kõrgeimasse rühma.
- (5) Kui käideldav bioloogiline ohutegur ei sisaldu loetelus, peab tööandja selle ise klassifitseerima §-s 2 esitatud määratluste alusel.
- (6) Kui bioloogilise ohutegurina tuntud mikroorganismi perekonda kuulub rohkem kui üks inimesele ohtlik liik, on loetelusse kantud ainult kõige levinumad liigid. Ülejäänud sama perekonna liigid, mida näitab lühend «spp» perekonnanime järel, tuleb lugeda samuti tervisele ohtlikeks.
- (7) Kui loetelus nimetatakse ainult bioloogilise ohutegurina tuntud mikroorganismi perekonda, võib teadaolevalt inimesele mitteohtlikud liigid ja tüved loetelust välja jätta.
- (8) Kui tüve virulentsust on nõrgendatud või kui see on kaotanud oma virulentsed geenid, võib algtüve ohurühmale vastava ohutustaseme nõuded jätta täitmata, kui töökeskkonna riskianalüüsi tulemused seda lubavad. Nõrgendatud tüve võidakse kasutada näiteks tootena või selle osana profülaktilisel või ravieesmärgil.
- (9) Loetelus esitatud bioloogiliste ohutegurite nimetused vastavad selle koostamisel kehtinud rahvusvahelistele nomenklatuuri- ja taksonoomiaalastele lepetele ja teadmistele.
- (10) Tööandja peab kõik inimesel avastatud viirused, mis ei sisaldu käesolevas loetelus, klassifitseerima vähemalt 2. ohurühma, välja arvatud juhul, kui leiab kindlat tõestust selle viiruse ohutus inimesele.
- (11) 3. ohurühma bioloogilised ohutegurid, mille järel loetelus seisab märk (*), võivad põhjustada töötaja nakatumist ainult teatavates tingimustes, kuna nad ei levi õhu kaudu. Selliste ohutegurite käitlemise korral peab tööandja hindama, milliseid vastava ohutustaseme eriaabinõusid on otstarbekas rakendada ja mida võib rakendamata jätta, võttes arvesse tegevuse laadi ja käideldava ohuteguri kogust.
- (12) Parasiidi ohurühmale vastava ohutustaseme nõudeid peab töökohtas rakendama ainult siis, kui parasiidi elutsüklil on töötajale nakkusohtlikus staadiumis.
- (13) Loetelusse on lisatud ka andmed, mis näitavad, kas bioloogiline ohutegur võib põhjustada allergiat või mürgistust; kas on saadaval tõhus vaktsiin; kui kaua on tööandja kohustatud säilitama bioloogiliste ohuteguritega töötanud töötajate loetelu pärast töötaja viimast kokkupuudet nimetatud ohuteguriga. Need andmed on esitatud märkuste veerus järgmiste tähtede abil:
  - 1) A: põhjustab allergiat;
  - 2) D: selle ohuteguriga töötanud töötajate loetelu tuleb säilitada kauem kui 10 aastat pärast töötaja viimast kokkupuudet nimetatud ohuteguriga;
  - 3) E: selle ohuteguriga töötanud töötajate loetelu tuleb säilitada 40 aastat pärast töötaja viimast kokkupuudet nimetatud ohuteguriga;
  - 4) T: toodab toksini;
  - 5) V: tõhus vaktsiin saadaval.

5. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 18. Määruse jõustumine

(1) Määrus jõustub 1. juulil 2000. a.

(2) Ettevõtted, mille töökeskkonda mõjutavad 2., 3. või 4. ohurühma kuuluvad bioloogilised ohutegurid, peavad oma tegutsemisest teatama Tööinspektsiooni kohalikule asutusele §-s 13 esitatud kujul määruse jõustumisest arvates hiljemalt 6 kuu jooksul.

¹Määruses on arvestatud Euroopa Ühenduste Nõukogu direktiivide 90/679/EMÜ (EÜT L 374, 31.12.1990, lk 1) ja 93/88/EMÜ (EÜT L 268, 29.10.1993, lk 71) ning Euroopa Komisjoni direktiivide 95/30/EÜ (EÜT L 155, 6.07.1995, lk 41), 97/59/EÜ (EÜT L 282, 15.10.1997, lk 33) ja 97/65/EÜ (EÜT L 335, 6.12.1997) nõudeid.

Peaminister Mart LAAR

Sotsiaalminister Eiki NESTOR

Rüügisekretär Aino LEPIK von WIRÉN

Vabariigi Valitsuse 5. mai 2000. a määruse
nr 144 «Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud
töökeskkonna töötervishoiu ja tööohutuse nõuded»
lisa 1

OHUTUSTASEMED JA ERIABINÕUDE RAKENDAMINE (***)

A. Eriabinõud	B. Ohutustasemed		
	2	3	4
1. Töökoht isoleerida muust tegevusest samas ehitises	ei	soovitav	jah
2. Ohuvahetus läbi filtrite (HEPA-filter või samaväärne)	ei	jah, väljuv õhk	jah, sisenev ja väljuv õhk
3. Sissepääs lubatud ainult asjaomastele töötajatele	soovitav	jah	jah, läbi õhuluku
4. Töökoht desinfitseerimiseks õhukindlalt suletav	ei	soovitav	jah
5. Desinfitseerimine sobiva meetodiga	jah	jah	jah
6. Töökohal alarõhk atmosfääri- rõhu suhtes	ei	soovitav	jah
7. Tõhus kontroll nakkuse levitajate (putukad, hiired, rotid) sissepääsu üle	soovitav	jah	jah
8. Veekindlad ja kergesti puhastatavad pinnad	jah, lauad	jah, lauad ja põrand	jah, lauad, lagi, seinad, põrand
9. Tööpinnad happe-, aluse-, lahustikindlad ja neid saab desinfitseerida	soovitav	jah	jah
10. Bioloogilise ohuteguri ohutu säilitamine	jah	jah	jah, väga kindlalt
11. Vaateaken ruumis toimuva jälgimiseks	soovitav	soovitav	jah
12. Laboris võivad olla ainult seal kasutatavad töövahendid	ei	soovitav	jah
13. Nakkusohtlikku materjali, kaasa arvatud loomad, käideldakse laminaarkapis	vajadusel	jah, kui nakkus võib levida õhu kaudu	jah

14. Põletusahi nakkusohtrliku materjali hävitamiseks	soovitav	jah, vajadusel kättesaadav	jah, kohapeal olemas
--	----------	----------------------------	----------------------

(***) Loetletud eriaabinõusid rakendatakse vastavalt labori tegevuse laadile, töökeskkonna riskianalüüsi tulemustele ja bioloogilise ohuteguri nakatamisvõimele.

Sotsiaalminister Eiki NESTOR

Vabariigi Valitsuse 5. mai 2000. a määruse nr 144 «Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonna töötervishoiu ja tööohutuse nõuded» lisa 2

OHUTUSTASEMED JA ERIABINÕUDE RAKENDAMINE TÖÖSTUSLIKE PROTSESSIDE KORRAL

1. ohurühma bioloogilised ohutegurid

Töötamisel 1. ohurühma bioloogiliste ohuteguritega, kaasa arvatud eluvõimelised ja nõrgendatud vaktsiinid, tuleb hoolikalt järgida tööhügieeni ja tööohutuse nõudeid.

2.–4. ohurühma bioloogilised ohutegurid

Tööstusliku protsessi või selle osa ohtlikkusest tulenevalt võib eriaabinõude rakendamisel osutada otstarbekaks ohutustasemetega nõudeid valida ja kombineerida.

A. Eriabinõud	B. Ohutustasemed		
	2	3	4
1. Eluvõimelisi organisme käitlev protsess peab olema eraldatud muust töökeskkonnast (suletud süsteem)	jah	jah	jah
2. Suletud süsteemis tekkiva heitgaasi töötlemine	muuta minimaalseks pääs töökeskkonda	vältida pääsu töökeskkonda	vältida pääsu töökeskkonda
3. Proovide võtmisel suletud süsteemist, ainete lisamisel ning eluvõimeliste organismide siirdamisel ühest süsteemist teise	muuta minimaalseks pääs töökeskkonda	vältida pääsu töökeskkonda	vältida pääsu töökeskkonda
4. Vedelaid jäätmeid ei tohi suletud süsteemist välja võtta enne, kui eluvõimelised organismid on	muudetud kahjutuks	muudetud kahjutuks keemilise või füüsikalise meetodiga	muudetud kahjutuks keemilise või füüsikalise meetodiga
5. Kasutada tihendeid, mis	muudavad minimaalseks pääsu töökeskkonda	väldivad pääsu töökeskkonda	väldivad pääsu töökeskkonda
6. Suletud süsteemid peavad asetsema kontrollitaval alal	vabatahtlik	vabatahtlik	jah
(1) paigaldatakse hoiatusmärk «Bioloogiline oht»	vabatahtlik	jah	jah
(2) sissepääs lubatud ainult asjaomastele töötajatele	vabatahtlik	jah	jah, läbi õhuluku
(3) töötajad peavad kandma kaitseriietust	jah, tööriideid	jah	kõikide riiete vahetus

(4) saastest puhastamise ja pesemisvahendid töötajatele	jah	jah	jah
(5) töötajad peavad enne alalt lahkumist käima duši all	ei	vabatahtlik	jah
(6) tarvitatud pesuveesi kogutakse ja muudetakse kahjutuks	ei	vabatahtlik	jah
(7) tagatakse piisav ventilatsioon õhu saastumise vähendamiseks	vabatahtlik	vabatahtlik	jah
(8) tööruumis tekitatakse alarõhk	ei	vabatahtlik	jah
(9) õhuvahetus läbi filtrite (HEPA-filter või samaväärne)	ei	vabatahtlik	jah
(10) ala suurus on selline, et suletud süsteemi kogu sisaldis ei välju lekke korral ala piiridest	ei	vabatahtlik	jah
(11) ala on võimalik õhukindlalt sulgeda desinfitseerimiseks	ei	vabatahtlik	jah
(12) heitveesi muudetakse kahjutuks enne kanalisatsiooni laskmist	jah, töödeldakse sobival viisil	jah, töödeldakse keemiliselt või füüsiliselt	jah, töödeldakse keemiliselt või füüsiliselt

Sotsiaalminister Eiki NESTOR

Vabariigi Valitsuse 5. mai 2000. a määruse nr 144 «Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonna töetervishoiu ja tööohutuse nõuded» lisa 3

BIOLOOGILISTE OHUTEGURITE OHURÜHMAD

Bakterid

Bioloogiline ohutegur	Ohurühm	Märkused
Actinobacillus actinomycetemcomitans	2	
Actinomadura madurae	2	
Actinomadura pelletieri	2	
Actinomyces gerensceriae	2	
Actinomyces israelii	2	
Actinomyces pyogenes	2	
Actinomyces spp	2	
Arcanobacterium haemolyticum (Corynebacterium haemolyticum)	2	
Bacillus anthracis	3	
Bacteroides fragilis	2	
Bartonella bacilliformis	2	
Bartonella quintana (Rochalimaea quintana)	2	
Bartonella (Rochalimaea) spp	2	
Bordetella bronchiseptica	2	
Bordetella parapertussis	2	
Bordetella pertussis	2	V
Borrelia burgdorferi	2	
Borrelia duttonii	2	
Borrelia recurrentis	2	

Borrelia spp	2	
Brucella abortus	3	
Brucella canis	3	
Brucella melitensis	3	
Brucella suis	3	
Burkholderia mallei (Pseudomonas mallei)	3	
Burkholderia pseudomallei (Pseudomonas pseudomallei)	3	
Campylobacter fetus	2	
Campylobacter jejuni	2	
Campylobacter spp	2	
Cardiobacterium hominis	2	
Chlamydia pneumoniae	2	
Chlamydia trachomatis	2	
Chlamydia psittaci (linnu tüved)	3	
Chlamydia psittaci (muud tüved)	2	
Chryseobacterium meningosepticum	2	
Clostridium botulinum	2	T
Clostridium perfringens	2	
Clostridium tetani	2	T,V
Clostridium spp	2	
Corynebacterium diphtheriae	2	T,V
Corynebacterium minutissimum	2	
Corynebacterium pseudotuberculosis	2	
Corynebacterium spp	2	
Coxiella burnetii	3	
Edwardsiella tarda	2	
Ehrlichia sennetsu (Rickettsia sennetsu)	2	
Ehrlichia spp	2	
Eikenella corrodens	2	
Enterobacter aerogenes/cloacae	2	
Enterobacter spp	2	
Enterococcus spp	2	
Erysipelothrix rhusiopathiae	2	
Escherichia coli (välja arvatud mittepatogeensed tüved)	2	
Escherichia coli verotsütotoksiinsed tüved, nt O157:H7, O103	3 (*)	T
Legionella bozemaniae	2	
Francisella tularensis (A-tüüp)	3	
Francisella tularensis (B-tüüp)	2	
Fusobacterium necrophorum	2	
Gardnerella vaginalis	2	
Haemophilus ducreyi	2	
Haemophilus influenzae	2	
Haemophilus spp	2	
Helicobacter pylori	2	
Klebsiella oxytoca	2	
Klebsiella pneumoniae	2	
Klebsiella spp	2	
Legionella pneumophila	2	

Legionella spp	2	
Leptospira interrogans (kõik serotüübid)	2	
Listeria monocytogenes	2	
Listeria ivanovii	2	
Morganella morganii	2	
Mycobacterium africanum	3	V
Mycobacterium avium/intracellulare	2	
Mycobacterium bovis (välja arvatud BCG – tüvi)	3	V
Mycobacterium chelonae	2	
Mycobacterium fortuitum	2	
Mycobacterium kansasii	2	
Mycobacterium leprae	3	
Mycobacterium malmoense	2	
Mycobacterium marinum	2	
Mycobacterium microti	3 (*)	
Mycobacterium paratuberculosis	2	
Mycobacterium scrofulaceum	2	
Mycobacterium simiae	2	
Mycobacterium szulgai	2	
Mycobacterium tuberculosis	3	V
Mycobacterium ulcerans	3 (*)	
Mycobacterium xenopi	2	
Mycoplasma hominis	2	
Mycoplasma caviae	2	
Mycoplasma pneumoniae	2	
Neisseria gonorrhoeae	2	
Neisseria meningitidis	2	V(a- ja c-serotüüpidele)
Nocardia asteroides	2	
Nocardia brasiliensis	2	
Nocardia farcinica	2	
Nocardia nova	2	
Nocardia otitidiscaviarum	2	
Orientia tsutsugamushi	3	
Pasteurella multocida	2	
Pasteurella spp	2	
Peptostreptococcus anaerobius	2	
Plesiomonas shigelloides	2	
Porphyromonas spp	2	
Prevotella spp	2	
Proteus mirabilis	2	
Proteus penneri	2	
Proteus vulgaris	2	
Providencia alcalifaciens	2	
Providencia rettgeri	2	
Providencia spp	2	
Pseudomonas aeruginosa	2	
Rhodococcus equi	2	
Rickettsia akari	3 (*)	
Rickettsia canada	3 (*)	
Rickettsia conorii	3	
Rickettsia montana	3 (*)	
Rickettsia typhi (Rickettsia mooseri)	3	
Rickettsia prowazekii	3	
Rickettsia rickettsii	3	

Rickettsia spp	2	
Salmonella arizonae	2	
Salmonella enteritidis	2	
Salmonella typhimurium	2	
Salmonella paratyphi A, B, C	2	
Salmonella typhi	3 (*)	V
Salmonella (muud serotüübid)	2	
Serpulina spp	2	
Shigella boydii	2	
Shigella dysenteriae (tüüp 1)	3 (*)	T
Shigella dysenteriae (muud tüübid)	2	
Shigella flexneri	2	
Shigella sonnei	2	
Staphylococcus aureus	2	
Streptobacillus moniliformis	2	
Streptococcus pneumoniae	2	
Streptococcus pyogenes	2	
Streptococcus suis	2	
Streptococcus spp	2	
Treponema carateum	2	
Treponema pallidum	2	
Treponema pertenue	2	
Treponema spp	2	
Vibrio cholerae (ka El Tor)	2	
Vibrio parahaemolyticus	2	
Vibrio spp	2	
Yersinia enterocolitica	2	
Yersinia pestis	3	V
Yersinia pseudotuberculosis	2	
Yersinia spp	2	

(*) vt § 17 lg 11

Viirused**

Biooloogiline ohutegur	Ohurühm	Märkused
Adenoviridae	2	
Arenaviridae <i>LCM-Lassa-Virus Complex</i> (<i>Old World</i> arenaviirused):		
Lassa viirus	4	
Lümfotsüütkoriomeningiidi viirus (neurotroopsed tüved)	3	
Lümfotsüütkoriomeningiidi viirus (muud tüved)	2	
Mopeia viirus	2	
<i>LCM-Lassa-Virus Complex</i> i muud viirused	2	
<i>Tacaribe – Virus Complex</i> (<i>New World</i> arenaviirused):		
Guanarito viirus	4	
Junini viirus	4	
Sabia viirus	4	
Machupo viirus	4	
Flexali viirus	3	

<i>Tacaribe Complex</i> i muud viirused	2	
Astroviridae	2	
Bunyaviridae		
Bunyamwera viirus	2	
Germistoni viirus	2	
Belgrade (Dobrava) viirus	3	
Bhanja viirus	2	
Kalifornia entsefaliidi viirus	2	
Uukuniemi viirus	2	
Hantaviirused		
Sin Nombre (Four corners) viirus	4	
Hantaani (Korea hemorraagilise palaviku) viirus	3	
Seouli viirus	3	
Puumala viirus	3	
Prospect Hilli viirus	2	
muud hantaviirused	2	
Nairoviirused		
Krimmi-Kongo hemorraagilise palaviku viirus	4	
Hazara viirus	2	
Fleboviirused		
Rift Valley palaviku viirus	3	
Liivakärbsepalaviku viirus	2	
Toscana viirus	2	
Filoviridae		
Ebola viirus	4	
Marburgi viirus	4	
Flaviviridae		
Austraalia (Murray Valley) entsefaliidi viirus	3	
Euroopa puukentsefaliidi viirus	3 (*)	V
Absetarovi viirus	3	
Hanzalova viirus	3	
Hypri viirus	3	
Kumlinge viirus	3	V
Dengue viirus (tüübid 1–4)	3	
C-hepatiidi viirus	3 (*)	E
G-hepatiidi viirus	3 (*)	D
Jaapani entsefaliidi viirus	3	V
Kyasanur Forest' i haiguse viirus	3	V
Lamba flaviviirushaiguse (louping ill) viirus	3 (*)	
Omski hemorraagilise palaviku viirus (a)	3	V
Powassani viirus	3	
Rocio haiguse viirus	3	
Vene kevad-suvise entsefaliidi viirus	3	V
St. Louisi entsefaliidi viirus	3	
Wesselsbroni viirus	3 (*)	V, E
Kollapalaviku viirus	3	V
muud patogeensed flaviviirused	2	
Hepadnaviridae		
B-hepatiidi viirus	3 (*)	V, E
D-(delta)hepatiidi viirus (b)	3 (*)	E
Herpesviridae		

Tsütomegaloviirus (inimese herpesviirus 5)	2	
Epstein – Barri viirus (inimese herpesviirus 4)	2	
Ahvi herpesviirus (B-viirus)	4	
lihtherpese (ohatise) viirused 1 ja 2 (inimese herpesviirused 1 ja 2)	2	
tuulerõugete ja võõtohatise viirus (inimese herpesviirus 3)	2	
inimese herpesviirus 6	2	
inimese herpesviirus 7	2	
inimese herpesviirus 8	2	D
Caliciviridae		
Norwalki viirus	2	
E-hepatiidi viirus	3 (*)	
muud kalitsiviirused	2	
Coronaviridae	2	
Orthomyxoviridae		
gripiviirused (tüübid A, B ja C)	2	V (c)
puugi ortomüksoviirused (Dhori ja Thogoto viirused)	2	
Papovaviridae		
inimese papilloomiviirused	2	D (d)
BK- ja JC-viirused	2	D (d)
Paramyxoviridae		
leetriviirus	2	V
mumpsiviirus	2	V
Newcastle'i haiguse viirus	2	
paragripiviirused (tüübid 1–4)	2	
Respiratoorsüntsütaal-(RS)viirus	2	
Parvoviridae		
inimese parvoviirus (B19)	2	
Picornaviridae		
Enteroviirus, tüübid 68–71, (70 – ägeda hemorraagilise konjunktiviidi viirus)	2	
Coxsackie viirused	2	
Echo viirused	2	
A-hepatiidi viirus	2	V
Polioviirused	2	V
Rinoviiirused	2	
Poxviridae		
Buffalopox viirus (e)	2	
veiserõugete viirus	2	
Elephantpox viirus (f)	2	
ebaveiserõugete (lüksjasõlme) viirus	2	
nakatava molluski (epitelioomi) viirus	2	
ahvirõugete viirus	3	V
Orfi viirus	2	
küülikurõugete viirus (g)	2	
Vaktsiiniviirus	2	
Variola (major/minor) viirus	4	V
Whitepox viirus (Variola viirus)	4	V

Yatapox (Tana ja Yaba tõve) viirus	2	
Reoviridae		
Koltiviirused	2	
inimese rotaviirused	2	
Orbiviirused	2	
Reoviirused	2	
Retroviridae		
inimese immuunpuudulikkuse viirused	3 (*)	D
inimese T-rakklümfotroopsed viirused (HTLV) tüübid 1 ja 2	3 (*)	D
SIV viirus (h)	3 (*)	
Rhabdoviridae		
Marutõveviirus	3 (*)	V
Vesikulaarse stomatiidi viirus	2	
Togaviridae		
Alfaviirused		
Eastern equine entsefalomüeliidi viirus	3	V
Bebaru viirus	2	
Chikungunya viirus	3 (*)	
Evergladesi viirus	3 (*)	
Mayaro viirus	3	
Mucambo viirus	3 (*)	
Ndumu viirus	3	
O'nyong-nyongi viirus	2	
Ross Riveri viirus	2	
Semliki Foresti viirus	2	
Sindbisi viirus	2	
Tonate viirus	3 (*)	
Venetsueela hobuste entsefalomüeliidi viirus	3	V
Western equine entsefalomüeliidi viirus	3	V
muud alfaviirused	2	
Rubiviirused (rubella)	2	V
Toroviridae	2	
Klassifitseerimata viirused:		
hobuste leetriveriirus	4	
veel tundmatud hepatiidi viirused	3 (*)	D
Tegurid, mis on seotud transmissiivsespongioosse entsefalopaatiaga (TSE):		
Creutzfeldt-Jakobi haigus	3 (*)	D (d)
Creutzfeldt-Jakobi haiguse teisendid	3 (*)	D (d)
veise spongioosne entsefalopaatia (BSE) ja muud TSE-ga seotud loomade haigused(i)	3 (*)	D (d)
Kuru-tõbi	3 (*)	D (d)

(**) vt § 7 lg 10

(*) vt § 17 lg 11

(a) puukentsefaliit

(b) D-hepatiidi viirus on töötajale patogeneenne ainult juhul, kui töötaja on samaaegselt või eelnevalt nakatatud B-hepatiidi viirusega

(c) ainult A- ja B-tüüpidele

- (d) loetelu säilitamine on vajalik ainult siis, kui töötajal on olnud otsene kontakt selle teguriga
- (e) on kindlaks tehtud kaks viirust: buffalopox`i tüüp ja vaktsiiniviiruse teisend
- (f) veiserõugete viiruse teisend
- (g) vaktsiiniviiruse teisend
- (h) käesoleval hetkel puuduvad tõendid, et teised ahvi retroviirused põhjustavad inimese nakatumist. Ettevaatuse mõttes on soovitatav rakendada ohutustasemele 3 vastavaid eriabinõusid
- (i) puuduvad tõestatud andmed, et veise spongioosset entsefalopaatiat põhjustav tegur nakataks inimest. Sellegipoolest on laboris soovitatav rakendada ohutustasemele 3 vastavaid eriabinõusid

Parasiidid

Bioloogiline ohutegur	Ohurühm	Märkused
Acanthamoeba castellanii	2	
Ancylostoma duodenale	2	
Angiostrongylus cantonensis	2	
Ascaris lumbricoides	2	A
Ascaris suum	2	A
Babesia divergens	2	
Babesia microti	2	
Balantidium coli	2	
Brugia malayi	2	
Brugia pahangi	2	
Capillaria philippinensis	2	
Capillaria spp	2	
Clonorchis sinensis	2	
Clonorchis viverrini	2	
Cryptosporidium parvum	2	
Cryptosporidium spp	2	
Cyclospora cayetanensis	2	
Dipetalonema streptocerca	2	
Diphyllobothrium latum	2	
Dracunculus medinensis	2	
Echinococcus granulosus	3 (*)	
Echinococcus multilocularis	3 (*)	
Echinococcus vogeli	3 (*)	
Entamoeba histolytica	2	
Fasciola gigantica	2	
Fasciola hepatica	2	
Fasciolopsis buski	2	
Giardia lamblia (Giardia intestinalis)	2	
Hymenolepis diminuta	2	
Hymenolepis nana	2	
Leishmania braziliensis	3 (*)	
Leishmania donovani	3 (*)	
Leishmania aethiopica	2	
Leishmania mexicana	2	
Leishmania peruviana	2	
Leishmania tropica	2	
Leishmania major	2	
Leishmania spp	2	
Loa loa	2	

Mansonella ozzardi	2	
Mansonella perstans	2	
Naegleria fowleri	3	
Necator americanus	2	
Onchocerca volvulus	2	
Opisthorchis felinus	2	
Opisthorchis spp	2	
Paragonimus westermani	2	
Plasmodium falciparum	3 (*)	
Plasmodium spp (inimese ja ahvi)	2	
Sarcocystis suihominis	2	
Shistosoma haematobium	2	
Shistosoma intercalatum	2	
Shistosoma japonicum	2	
Shistosoma mansoni	2	
Shistosoma mekongi	2	
Strongyloides stercoralis	2	
Strongyloides spp	2	
Taenia saginata	2	
Taenia solium	3 (*)	
Toxocara canis	2	
Toxoplasma gondii	2	
Trichinella spiralis	2	
Trichuris trichiura	2	
Trypanosoma brucei brucei	2	
Trypanosoma brucei gambiense	2	
Trypanosoma brucei rhodesiense	3 (*)	
Trypanosoma cruzi	3	
Wuchereria bancrofti	2	

(*) vt § 17 lg 11

Seened

Bioloogiline ohutegur	Ohurühm	Märkused
Aspergillus fumigatus	2	A
Blastomyces dermatitidis (Ajellomyces dermatitidis)	3	
Candida albicans	2	A
Candida tropicalis	2	
Cladophialophora bantiana (varem Xylohypha bantiana, Cladosporium bantianum või trichoides)	3	
Coccidioides immitis	3	A
Cryptococcus neoformans var neoformans (Filobasidiella neoformans var neoformans)	2	A
Cryptococcus neoformans var gattii (Filobasidiellabacillispora)	2	A
Emmonsia parva var parva	2	
Emmonsia parva var crescens	2	
Epidermophyton floccosum	2	A
Fonsecaea pedrosoi	2	
Histoplasma capsulatum var capsulatum (Ajellomyces capsulatus)	3	
Histoplasma capsulatum duboisii	3	
Madurella grisea	2	

Madurella mycetomatis	2	
Microsporum spp	2	
Neotestudina rosatii	2	
Paracoccidioides brasiliensis	3	
Penicillium marneffeii	2	A
Scedosporium apiospermum (Pseudoallescheria boydii)	2	
Scedosporium prolificans (inflatum)	2	
Sporothrix schenckii	2	
Trichophyton rubrum	2	
Trichophyton spp	2	

Sotsiaalminister Eiki NESTOR